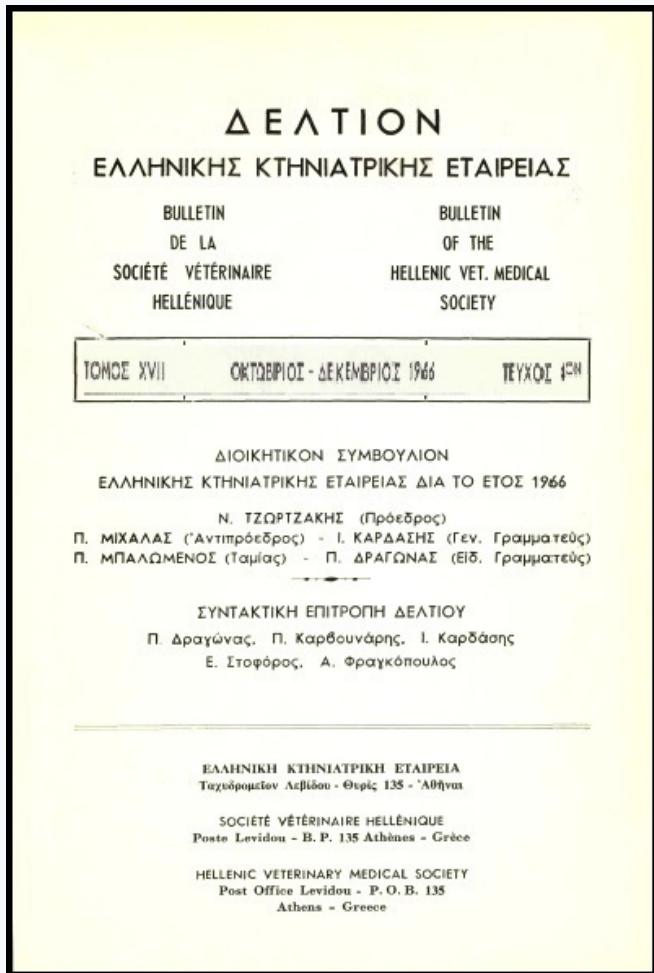


## Journal of the Hellenic Veterinary Medical Society

Vol 17, No 4 (1966)



### Η ΑΝΑΠΤΥΞΙΣ ΤΗΣ ΑΓΕΛΑΔΟΤΡΟΦΙΑΣ ΚΑΙ ΤΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ ΤΩΝ ΜΑΣΤΙΤΙΔΩΝ ΕΙΣ ΤΗΝ ΚΟΙΛΑΔΑ ΤΟΥ ΣΠΕΡΧΕΙΟΥ

A. ΤΣΕΛΙΟΣ, Λ. ΕΥΣΤΑΘΙΟΥ

doi: [10.12681/jhvms.18802](https://doi.org/10.12681/jhvms.18802)

Copyright © 2018, Α.ΤΣΕΛΙΟΣ Λ.ΕΥΣΤΑΘΙΟΥ



This work is licensed under a [Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/).

#### To cite this article:

ΤΣΕΛΙΟΣ Α., & ΕΥΣΤΑΘΙΟΥ Λ. (1966). Η ΑΝΑΠΤΥΞΙΣ ΤΗΣ ΑΓΕΛΑΔΟΤΡΟΦΙΑΣ ΚΑΙ ΤΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ ΤΩΝ ΜΑΣΤΙΤΙΔΩΝ ΕΙΣ ΤΗΝ ΚΟΙΛΑΔΑ ΤΟΥ ΣΠΕΡΧΕΙΟΥ. *Journal of the Hellenic Veterinary Medical Society*, 17(4), 249–258. <https://doi.org/10.12681/jhvms.18802>

## Η ΑΝΑΠΤΥΞΙΣ ΤΗΣ ΑΓΕΛΑΔΟΤΡΟΦΙΑΣ ΚΑΙ ΤΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ ΤΩΝ ΜΑΣΤΙΤΙΔΩΝ ΕΙΣ ΤΗΝ ΚΟΙΛΑΔΑ ΤΟΥ ΣΠΕΡΧΕΙΟΥ

Ὑ π ὀ

Ἄν. Τσέλιου καὶ Λ. Εὐσταδίου

### Ἡ ἀγελαδοτροφία τῆς περιοχῆς

Ἡ κοιλάς τοῦ Σπερχειοῦ ἀποτελεῖ τὸ κεντροδυτικὸν τμήμα τοῦ Νομοῦ Φθιώτιδος. Εἶναι κατ' ἐξοχὴν Γεωργικὴ περιοχὴ καὶ κατὰ δεῦτερον λόγον κτηνοτροφικὴ. Οἱ κατέχοντες χωρικοὶ τὸ πεδινὸν καὶ εὐφορον τοῦτο τμήμα ἀσχολοῦνται κυρίως μὲ τὴν καλλιέργειαν τῶν δημητριακῶν, βάμβακος καὶ καπνοῦ διατηροῦντες ἅμα καὶ ἀριθμὸν γαλακτοφόρων ἀγελάδων ἐξασφαλίζοντες τοιοῦτοτρόπως διὰ τῆς ἐργασίας καὶ παραγωγῆς των ἀρκετὰ ἔσοδα, τὸ πλεῖστον ὅμως τῶν ὁποίων ἀποταμιεύοντες ἐπενδύουν κατὰ προτίμησιν εἰς οἰκοδομὰς ἢ οἰκόπεδα ἐν Λαμίᾳ καὶ Ἀθήναις, ελάχιστα διαθέτοντες διὰ τὴν βελτίωσιν τῶν καλλιεργητικῶν μεθόδων καὶ κτηνοτροφικῶν ἐργασιῶν των.

Οἱ σταῦλοι τῶν ζῶων (ἀγελάδων — ἵππων) εἶναι κατὰ τὸ πλεῖστον ἀπροσανατόλιστοι, πρωτόγονοι ἢ πρόχειρα καταφύγια, ἀκάθαρτοι ἀκόμη καὶ βορβορώδεις, σκοτεινοί.

Αἱ ἀποθῆκαι κατὰ τὸ πλεῖστον τελείως ἀκατάλληλοι διὰ τὴν καλὴν καὶ ὑγιεινὴν συντήρησιν τῶν ζωοτροφῶν. Ἡ διατροφή γίνεται μὲ βάσιν τὴν ἡμιμάθειαν τῶν ἀγελαδοτρόφων, ἄλλοτε πλουσία σπατάλη, ἀπροσάρμοστος καὶ ἄλλοτε πάλιν πτωχὴ στερητικὴ καὶ ἀκανόνιστος.

Ὀλίγα ἔτη μετὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν, εἰς τὴν κατὰ μῆκος τῆς κοιλάδος τοῦ Σπερχειοῦ περιοχὴν κυριαρχοῦσεν ἀκόμη ἡ κτηνοτροφία τῶν μικρῶν μηρυκαστικῶν (νομαδικῶν). Μετὰ τὸ ἔτος 1950 τὸ εἶδος τοῦτο τῆς κτηνοτροφίας εἰς τὴν περιοχὴν αὐτὴν εὐρίσκετο εἰς συνεχῆ πτώσιν, ἰδίᾳ κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη διὰ τοὺς γνωστοὺς καθ' ἅπασαν τὴν χώραν λόγους: τῆς ὁλονὲν στενότητος τῶν χειμερινῶν βοσκοτόπων ἀφ' ἑνὸς καὶ τῆς μεταναστεύσεως καὶ ἀπροθυμίας τῶν νέων τῶν ὄρεινῶν χωρίων ν' ἀσχοληθοῦν μὲ αὐτὴν.

Ἡ ἔκτροφή ἀγελαίων ἀγελάδων (τύπου Γούρας) μετὰ τὴν ἐκ τῶν πολεμικῶν περιπετειῶν τῆς χώρας ἀποκατάστασιν, δύναται τις νὰ εἴπῃ ὅτι ἐγκαταλείφθη σχεδόν.

Σποραδικῶς εἶναι δυνατόν νὰ συναντήσῃ τις μικρὸν ἀριθμὸν τοιοῦτων ζῶων, εἰς τὰς πέριξ ὄρεινὰς καὶ ἀγόνους τοποθεσίας.

Ἡ ἔκτροφή γαλακτοφόρων ἀγελάδων ἐξηυγενισμένων καὶ βελτιωμένων εἰς μικρὸν ἀριθμὸν βουστασιακῆς προελεύσεως Ἀθηνῶν ἢ

προϊόντων ἐκ διασταυρώσεως αὐτῶν, περιορίζεται εἰς τὰς πλησίον πρὸς τὴν πόλιν Λαμίας κοινότητας καὶ τοὺς πέριξ συνοικισμούς.

Μὲ τὴν ἐκτροφήν των ἡσυχολοῦντο κυρίως γεωργοὶ μικροκαλλιερ-  
γηταὶ εἰς τοὺς ὁποίους παρείχτο ἡ δυνατότης διαθέσεως τοῦ γάλα-  
κτος, ὡς εὐρίσκόμενοι πλησίον τῆς πόλεως. Κυρίως ἐπωφελοῦντο τοῦ  
τελευταίου τούτου οἱ συνοικισμοὶ 1) Ἀμπλιανῆ 2) Γαλανέικα καὶ  
3) Καλύβια.

Οἱ πέραν τῶν 10 — 15 χιλιομέτρων ἀπὸ τὴν Λαμίαν ἀγελαδο-  
τρόφοι ἐκτρέφοντες ἡμιβελτιωμένας ἀγελάδας εὐρίσκοντο εἰς ἀδυνα-  
μίαν νὰ διαθέτουν τὸ γάλα των εἰς τὸ ἐμπόριον.

Ἐπί μόνος τρόπος ἐκμεταλλεύσεως τῆς γαλακτοπαραγωγῆς των  
συνίσταται εἰς τὸ νὰ τὸ μετατρέπουν εἰς βούτυρον, τὸ ὁποῖον ἐβλεπέ-  
τις νὰ τὸ ἐκθέτουν πρὸς πώλησιν κατὰ τὰς ἐβδομαδιαίας ἀγρο-  
ταγορὰς εἰς Λαμίαν καὶ Σπερχειάδα.

Ὅσον ἀφορᾷ τὴν διατήρησιν καὶ ἐκτροφήν τῶν μόσχων δὲν  
ὑπῆρχε τακτικὴ καὶ ὁ καθεὶς ρευστοποιοῦσε τὸ μοσχάρι του εἰς ἐπο-  
χὴν ἀνάλογα μὲ τὰς ἀνάγκας του.

Ἡ πρώτη συλλογικὴ προσπάθεια ἐκμεταλλεύσεως τοῦ γάλακτος  
τῆς περιοχῆς ἦτο, πρωτοστατούντων πάντοτε προοδευτικῶν καὶ μα-  
χητικῶν ἀγροτῶν, ἡ λειτουργία ἑνὸς προχείρου Συνεταιριστικοῦ Τυ-  
ροκομείου κατὰ τὸ 1954 τὸ ὁποῖον ἀπέτυχε λόγῳ ἐλλείψεως ἐξοπλι-  
σμοῦ εἰς μηχανήματα καὶ κυρίως ἑνὸς ψυκτικοῦ θαλάμου, ἀποτελέ-  
σμα τοῦ ὁποίου ἦτο ν' ἀλλοιωθῆ μία ἀρκετὰ μεγάλῃ ποσότης τυροῦ.

Ἐν συνεχείᾳ ἰδρύθη τὸ Συνεταιρικὸν Ἐργοστάσιον Γάλακτος  
Λαμίας ἀρτίως ἐξοπλισμένον εἰς ἀναγκαῖον καὶ σύγχρονον μηχανι-  
κὸν ἐξοπλισμὸν περὶ τὰ μέσα τοῦ ἔτους 1961. Τὸ ἐργοστάσιον τοῦτο  
εἶναι δυναμικότητος 20 τόννων γάλακτος ἡμερησίως, συγκεντρῶνον  
διὰ περισυλλογῆς τὸ γάλα ὅλης τῆς περὶ τὸν Σπερχειὸν περιοχῆς.

Ἡ πραγματοποίησις τῆς λειτουργίας ἐργοστασίου γάλακτος ἐν  
Λαμίᾳ, ἔδωσε ταῦτοχρόνως καὶ τὴν ἀρχικὴν λύσιν τοῦ προβλήματος  
τῆς ἀναπτύξεως καὶ βελτιώσεως τῆς ἀγελαδοτροφίας εἰς τὴν περιο-  
χὴν τῆς κοιλάδος τοῦ Σπερχειοῦ, διότι ἐπετεύχθη οὕτω ἡ ἀρχὴ τῆς  
ἀξιοποιήσεως τοῦ παραγομένου γάλακτος.

Οὕτω ὁ ἀγελαδοτροφικὸς πληθυσμὸς τῆς περιοχῆς ἀνέρχεται  
σήμερον εἰς: 1800 ἀβελτιώτους ἀγελάδας, 1500 βελτιωμένας ἐγχω-  
ρίας καὶ 600 λευκομελαίνων, προερχομένων τῶν τελευταίων ἐξ εἰσα-  
γωγῶν καὶ προϊόντων τεχνητῆς γονιμοποιήσεως.

Πολλοὶ ἀγρόται ἀντελήφθησαν ἤδη ὅτι διὰ νὰ ἀποδώσουν τὰ  
ζῶα αὐτὰ ἔχουν ἀνάγκην ἰδιαιτέρας περιποιήσεως, διατροφῆς καὶ  
υγιεινῆς διαβιώσεως.

Αἱ συνθήκαι τοῦ ἐδάφους καὶ τοῦ κλίματος τῆς περιοχῆς εἶναι  
κατάλληλοι διὰ τὴν ἐκτροφήν ἀγελάδων γαλακτοπαραγωγῆς. Πολλοὶ

δεκάδες χιλιάδων στρεμμάτων ποτιστικών άγρων καλλιεργούνται δια κτηνοτραφικών φυτών (μηδική 30.000 στρέμματα).

Ούτω προοπτικάι περαιτέρω ανάπτυξεως τής άγελαδοτροφίας τής περιοχής υπάρχουν, πλην όμως έν άλλον έμπόδιον έρχεται νά φράξη τόν δρόμον τής προόδου εις τόν τομέα αυτόν καί τούτο είναι αί **μαστιτίδες**.

Τήν φοράν αυτήν δέν τίθεται πλέον θέμα έκμεταλλεύσεως του προϊόντος «γάλακτος» αλλά θέμα παραγωγής αυτού.

Είναι έν πρόβλημα του όποιου τήν λύσιν καλούμεθα νά δώσωμεν ήμείς οί κτηνίατροι, οί τεχνικοί τής κτηνοτροφίας.

### **Τό πρόβλημα τών μαστιτίδων**

Ήμετέρα στατιστική έρευνα. Γνωρίζοντες ότι ή έν ανάπτυξει άγελαδοτροφία τής περιοχής Σπερχειού προσκρούει ήδη εις τό σοβαρόν πρόβλημα τών μαστιτίδων καί έχοντες υπ' όψιν τήν εύχην τήν όποιαν εξέφρασεν ό Δ/ντής Κτηνιατρικής Ή. Περσκάκης έπ' εύκαιρία τής όμιλίας του D. H. Lernau εις συνεδρίασιν τής Έλλ. Κτην. Έταιρείας, δια τήν συλλογήν έπισήμων στοιχείων ώς πρός τās μαστιτίδας, προκειμένου νά έκπονηθούν προγράμματα καταπολεμήσεως των, διενεργήσαμεν τήν κάτωθι στατιστικήν έρευναν ώστε νά προσδιορίσωμεν τό πραγματικόν ποσοστόν μόλύνσεων καί τās έκ τούτων προερχομένας ζημίας.

Έπί τής βάσεως ταύτης τών συγκεκριμένων άπωλειών θά δυνηθώμεν νά έκπονήσωμεν προγράμματα καταπολεμήσεως τών μαστιτίδων καί ιδιαιτέρως νά πείσωμεν τούς οίκονομολόγους τοπικούς τε καί τής χώρας μας όλοκλήρου, περι τής ανάγκης όργανώσεως άγώνος έξυγιάνσεως τών ζώων μας έκ τών μαστιτίδων, εάν θέλωμεν νά άνοιξώμεν τόν δρόμον τής ανάπτυξεως τής κτηνοτροφίας μας.

Εις τήν παρούσαν στατιστικήν μελέτην έθεωρήθησαν ώς πάσχουσαι υπό μαστιτίδος άγελάδες μόνον εκείναι αί όποια παρουσίαζον κλινικά συμπτώματα τής παθήσεως.

Ός γνωστόν όμως υπάρχουν καί κρυπτομολύνσεις του μαστού, υπό λανθάνουσαν ή χρονίαν μορφήν, αί όποιαι περνούν άπαρατήρηται καί μόνον δια τών εργαστηριακών έξετάσεων δειγμάτων γάλακτος άνακαλύπτονται.

Παραθέτομεν κατωτέρω συγκεντρωτικήν κατάστασιν σημειωθεισών μαστιτίδων ἐπὶ γαλακτοφόρων ἀγελάδων κοινοτήτων τῆς κοιλάδος τοῦ Σπερχειοῦ ἐκ στοιχείων περισυλλογῆς κατὰ τὸ ἔτος 1965/66.

α/α	Κοινότητες	Ἀριθμὸς ἀγελαδοτροφῶν	Ἀριθμὸς ἐκτρεφόμενων ἀγελάδων	Φ υ λ ῆ	Ἀριθμὸς προσβληθεισῶν ἀγελάδ.
1	Καλλιθέα	60	114	Βελτ. Ὀλλαν.	11
2	Ἅγιος Σώστης	62	100	» »	9
3	Καλύβια	99	170	Βελτιωμ.	26
4	Σταυρὸς	34	55	»	6
5	Καστριῦ	58	70	Βελτ. Ὀλλαν.	15
6	Κόμμα	50	104	Βελτ. Τεχ. Γον.	17
7	Κομποτάδες	24	43	» »	4
8	Λαδικὸν	47	88	» »	5
9	Ροανιᾶ	65	169	» »	41
10	Μακρακώμη	77	82	» »	8
11	Μεξιᾶτες	51	130	Βελτ. Ὀλλαν.	11
12	Παλαιοβράχα	119	160	» »	24
13	Σπερχειᾶς	52	160	» »	12
14	Κλωνίον	40	70	Ὀλλανδική	3
15	Φραντζῆ	14	17	Βελτ. Ὀλλαν.	5
16	Ἀμούριον	12	25	Βελτ. Τεχ. Γον.	3
17	Βασιλικὰ	31	32	» »	4
18	Λ. Ὑπάτης	8	37	» »	4
19	Μεσοποταμία	32	140	Βελτ. Ὀλλαν.	14
20	Πλατύστομον	16	25	» »	2

951

1791

224

Ἦτοι, κατὰ τὸ ἔτος 1965/66, προσεβλήθησαν ὑπὸ μαστιτίδων, κλινικῶς διαγνωσθεισῶν 224 ἀγελάδες ἐπὶ τοῦ συνόλου περίπου τῶν βελτιωμένων καὶ ἐξευγενισμένων 1791 ἀγελάδων τῆς ὑπὸ ἔρευναν περιοχῆς. Δηλαδή ποσοστὸν 12,5 %.

Τὸ ποσοστὸν τοῦτο εἶναι πολὺ ὑψηλὸν καὶ ἐνδεικτικὸν τοῦ τί συμβαίνει εἰς τὴν ἀγελαδοτροφίαν τῶν ἐπαρχιῶν μας, πλὴν τῶν ἀστικῶν βουστασιῶν ὅπου ἄλλαι αἰ συνθῆκαι καὶ ἄλλα τὰ ποσοστά.

Σημειώτεον ὅτι ἡ ἐν λόγῳ περιοχή εἶναι μία τῶν πλέον καταλήλων περιοχῶν τῆς Ἑλλάδος δι' ἀγελαδοτροφίαν, πλουσία σχετικῶς εἰς κτηνοτροφάς, μετ' ἀρκετῶν ποτιστικῶν τεχνητῶν λειμῶνων, ἥπιου κλίματος κ.λ.π.

Οἱ κτηνοτρόφοι ἔχουν στοιχειώδη τινὰ παράδοσιν ἀγελαδοτρο-

φίας έν συγκρίσει με άλλας περιοχάς τής χώρας μας όπου διά πρώτην φοράν εισήγαγον τήν έκμετάλλευσιν τής άγελάδος εις τήν οίκονομίαν των.

Έκτος των άνωτέρω τó ποσοστόν δέν θά έπρεπε νά είναι τόσον ύψηλόν καθ' ότι εις τήν περιοχήν δέν ύπάρχει βουστασιακή άγελαδοτροφία, ένθα αί άγελάδες συνωστίζονται με άποτέλεσμα τήν ηύξημένην μεταδοτικότητα των άσθενειών.

Έκαστος κτηνοτρόφος τής περιοχής του Σπερχειου όπως προκύπτει καί από τήν ίδιικήν μας στατιστικήν, κατέχει κατά μέσον όρον μόνον 2 άγελάδας (1791 : 951 = 1,8).

Παρ' όλα ταύτα εύρισκόμεθα ένώπιον του ύψηλου ποσοστού νοσηρότητος των 12,5%.

**Υπολογισμός των ζημιών.** Κατά τας ίδικάς μας μετρήσεις καί υπολογισμούς έκάστη άγελάς έκ των προαναφερθεισών πάσχουσα έκ μαστίτιδος είχεν ήμερησίαν άπώλειαν γάλακτος κατά μέσον όρον 7 κιλά.

Υπελογίσαμεν δέ ότι κατά τήν διάρκειαν όλοκλήρου τής γαλακτικής περιόδου των 305 ήμερών (ώς λαμβάνεται συνήθως διά τόν υπολογισμόν τής γαλακτοπαραγωγής άγελάδος έτησίως) άγελάς βελτιωμένη προσβληθεΐσα μίαν μόνον φοράν έκ μαστίτιδος χάνει περί τά 200 κιλά γάλακτος κατά μέσον όρον.

Ήτοι, α) Ή άπώλεια γάλακτος διά τó σύνολον των 224 άγελάδων  $X$  200 κιλά = 44.800 κιλά γάλακτος  $X$  3 δρχ. = 144.400 δρχμ. β) Ζημία έκ θανατώσεων ή θανάτων 10% επί των άσθενών ζώων 22,4 άγελάδες  $X$  5.000 δρχ. = 112.000 δρχ., γ) Άξία άντικαταστάσεως τούτων 22,4  $X$  10.000 δρχ. = 224.000 δρχ., δ) Ήξοδα διά νοσηλείαν καί φάρμακα 224  $X$  500 δρχ. = 112.000 δρχ.

**Σύνολον άπωλειών 592.400 δραχμάς** διά τó έτος 1965/66 επί 1791 βελτιωμένων άγελάδων τής υπό έρευναν περιοχής. Εις τας άπωλείας αύτάς δέον προστεθοϋν αί ζημία των βιομηχανιών τυροϋ καί γιαούρτης, λόγω άλλοιώσεων προερχομένων έκ τής χρήσεως μολυσμένου γάλακτος ή γάλακτος περιέχοντος άντιβιοτικά άτινα έχρησιμοποιήθησαν διά τήν θεραπείαν των μαστιτίδων.

Επίσης δέον όπως προστεθοϋν ή άπώλεια εις κρέας των άσθενών άγελάδων ως καί αί άπώλειαι λόγω διαρροίας των μόσχων των διατρεφομένων με γάλα άγελάδων πασχουσών έκ μαστίτιδος.

Ήτοι κατά προσέγγισιν αί πάσης φύσεως άπώλειαι λόγω μαστιτίδων πρέπει νά υπερβαίνουν τας 800.000 δρχ. επί ένός συνόλου βελτιωμένων άγελάδων 1791 κεφαλών τής κοιλάδος του Σπερχειου καί δι' έν έτος (1965/66).

Παραθέτομεν κατωτέρω προς σύγκρισιν, τας ζημίας έκ μαστιτίδων τας άναφερομένας εις τήν βιβλιογραφίαν διά τας άλλας χώρας :

Είς τὰς ΗΠΑ (1956) αἱ ἐτήσια ἀπώλεια αἱ προκαλοῦμεναι ἐκ τῶν μαστιτίδων ὑπελογίσθησαν εἰς 265.000.000 \$.

Εἰς τὴν Γαλλίαν (1952) τὸ 25% τοῦ πληθυσμοῦ τῶν γαλακτοπαραγωγῶν ἀγελάδων ἠσθένησαν ἐκ μαστιτίδων.

Εἰς τὴν Δανίαν (1953) τὸ 8—10% ἐπὶ τοῦ συνόλου τῆς παραγωγῆς γάλακτος ἀπώλεσθη λόγω μαστιτίδων (κυρίως τῆς στρεπτοκοκκικῆς).

Εἰς τὴν νῆσον Sansøe τῆς Δανίας ὡς ἀναφέρεται ὑπὸ τοῦ Lironi, ἐπὶ 5.000 ἀγελάδων ὑποβληθεισῶν εἰς μικροβιολογικὸν ἔλεγχον τοῦ γάλακτος, τὰ 28% ἔπασχον ἐκ μαστιτίδων, κατὰ τὸ πλεῖστον ὀφειλομένων εἰς τὸν *Strep. Agalactiae*. Μετὰ δύο ἐτῶν ἀναληφθέντος ἀγῶνος τὰ 415 βουστάσια ἐπὶ τοῦ συνόλου τῶν 484 τῆς νόσου, ἐξυγιάνθησαν, ἤτοι ποσοστὸν 86%. Τὸ πρόγραμμα καταπολεμήσεως ἐβασίζετο ἐπὶ τῆς ἀπομονώσεως τῶν μολυσμένων ζῶων, τὴν θεραπείαν μὲ πενικιλλίνη καὶ τὴν ἐκπαίδευσιν τῶν ἀγελαδοτρόφων ἐπὶ τῆς ἐφαρμογῆς τῶν ὑγειονομικῶν μέτρων (ἀπολύμανσις, καθαριότης, καλὴ ἄλμεξις κ.λ.π).

Παρ' ἡμῖν ἕτερον ποσοστὸν μολύνσεων τῶν μαστῶν ἀναφέρεται ὑπὸ τοῦ Ε. Παρίση. Ἐπὶ 302 εἰσαχθεισῶν ἀγελάδων πρὸς νοσηλείαν εἰς τὴν Κλινικὴν Παθολογίας Βοοειδῶν καὶ Μαιευτικῆς τῆς Κτηνιατρικῆς Σχολῆς Θεσσαλονίκης (1953—59) αἱ 33 εὑρέθησαν διὰ μικροβιολογικῆς ἐξετάσεως πάσχουσαι ὑπὸ μαστίτιδος, ἤτοι ποσοστὸν 10,9% ἐπὶ τῆς παθολογικῆς κινήσεως τῆς κλινικῆς.

Ἐπίσης ὑπὸ τοῦ Ἰ. Καρδάση ἐγένετο προσπάθεια ὑπολογισμοῦ τῶν ζημιῶν ἐφ' ὅλης τῆς χώρας βασιζομένου κυρίως ἐπὶ τῶν διεθνῶν ποσοστῶν νοσηρότητος καὶ ἀπωλείας γάλακτος.

Κατὰ τὸν ὑπολογισμὸν λαμβάνεται ὡς ποσοστὸν προσβολῆς τὸ 25% τῶν βελτιωμένων γαλακτοπαραγωγῶν ἀγελάδων (250.000) μὲ μείωσιν τῆς συνολικῆς γαλακτοπαραγωγῆς τῶν κατὰ 10%.

Ἦτοι: α) Μείωσις γαλακτοπαραγωγῆς 50.000 τόν. X 3.000 = 150.000.000 β) Ζημίαι ἐκ θανάτων ἢ θανατώσεων ζῶων 6.250 X 5.000 = 31.250.000. γ) Ἀξία φαρμάκων διὰ θεραπείας 62.500 X 500 = 31.250.000 Σύνολον ζημιῶν 275.000.000 δρχμ.

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω ἐμφαίνεται ὅτι αἱ ζημίαι ἐκ τῶν μαστιτίδων εἶναι σημαντικά. Ἴσως διὰ τὴν πλησιάζωμεν ἀκόμη περισσότερον πρὸς τὰς πραγματικὰς ζημίας ἐφ' ὅλης τῆς Χώρας μας θὰ ἐχρειάζοντο στατιστικὰ στοιχεῖα καὶ ἐξ ἄλλων δειγματοληπτικῶν περιοχῶν.

### Καταπολέμησις τῶν μαστιτίδων

Αἱ μαστίτιδες καὶ ἡ στειρότης εἶναι τὰ δύο μεγάλα προβλήματα τῆς σημερινῆς ἀγελαδοτροφίας τῆς χώρας μας καὶ δύναται νὰ εἴπη κανεὶς τὸ «καθημερινὸ ψωμί» τοῦ κτηνιάτρου.

Ἐπὶ τῆς ἀνάγκῃ νὰ γίνῃ καταπολέμησις τούτων εἰς εὐρείαν κλίμακα. Πρὶν ὅμως ἐκπονηθοῦν προγράμματα καταπολεμησέως τῶν πρέπει νὰ γνωρίσωμεν τὰ προβλήματα αὐτὰ καὶ νὰ ἐξεύρωμεν τοὺς καλλιτέρους τρόπους ὀργανώσεως τοῦ ἀγῶνος ὑπὸ τὰς εἰδικὰς συνθήκας τῶν διαφόρων περιοχῶν τῆς χώρας μας.

Μία συμβολὴ εἰς τοῦτο εἶναι ἡ ἐκτεθεισα στατιστικὴ ἔρευνα, ἣτις ἔχει μὲν τοπικὸν χαρακτήρα ἀλλὰ μᾶς δίδει μίαν εἰκόνα τοῦ προβλήματος τῶν μαστιτίδων τῆς ἐπαρχιακῆς μας ἀγελαδοτροφίας.

Παραθέτομεν κατωτέρω τὸν τρόπον ὀργανώσεως τοῦ ἀγῶνος κατὰ τῶν μαστιτίδων ὑπὸ τοῦ Ἰνστιτούτου Λοιμωδῶν Νόσων τοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Μιλάνου (Δ/ντης Καθηγ. ΝΑΙ) ὅπως παρηκολούθησεν εἰς ἕξ ἡμῶν ἐπὶ τρίμηνον παρὰ τῷ ἀνωτέρῳ Ἰνστιτούτῳ.

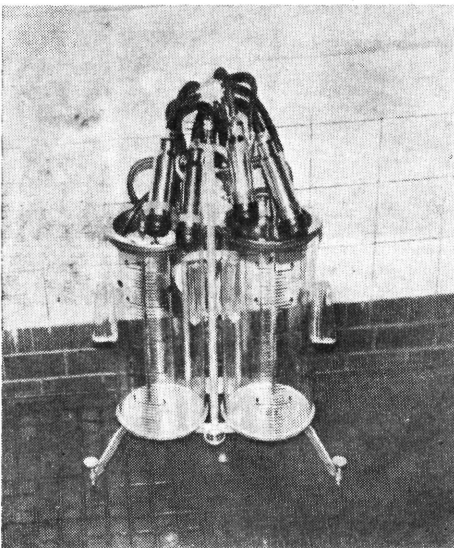
Ἡ δειγματοληψία τοῦ γάλακτος ἐξ ἀγελάδων πασχουσῶν ἢ ὑπόπτων μαστίτιδος ἐγένετο ἐξ ἑνὸς ἐκάστου τεταρτημορίου τοῦ μαστοῦ. Οὕτω κατόπιν τῆς μικροβιολογικῆς ἐξετάσεως ἐφηρμόζετο ἡ ἀνάλογος θεραπεία εἰς τὸ μολυσμένον τεταρτημόριον.

Τὸ γάλα περισυνελέγετο ἐντὸς φιαλιδίων πενικιλίνης τῶν 20 cc ἀποστειρωθέντων ὑπὸ θερμοκρασίαν 150° C καὶ πίεσιν 1,5 ἀτμοσφαιρας.

Δὲν συνιστᾶτο ἡ πλύσις τῆς θηλῆς τοῦ μαστοῦ δι' οἶνοπνεύματος ἢ ἄλλου ἀντισηπτικοῦ διότι δι' αὐτῶν δύναται νὰ ἀλλοιωθῇ τὸ μικροβιακὸν φορτίον τοῦ δείγματος.

Τὸ πρῶτον γάλα τῆς ἀλμέξεως ἐχύνετο καὶ τὰ δείγματα ἐλαμβάνοντο ἐν συνεχείᾳ, ὥστε ν' ἀποφεύγωνται αἱ ἐξωτερικαὶ ἐπιμολύνσεις τοῦ γάλακτος.

Ἀκολούθως ἐμετρεῖτο ἡ ποσότης τοῦ παραγομένου γάλακτος ἐξ ἑνὸς ἐκάστου τῶν τεταρτημορίων δι' εἰδικῆς ἀλμεκτικῆς μηχανῆς.



Φωτ. 1.

Εἰδικὴ φορητὴ ἀλμεκτικὴ μηχανὴ αὐτομάτου μετρήσεως τοῦ γάλακτος ἑνὸς ἐκάστου τῶν τεταρτημορίων τοῦ μαστοῦ, διὰ τὸν ἔλεγχον τῆς παραγωγῆς τούτων.

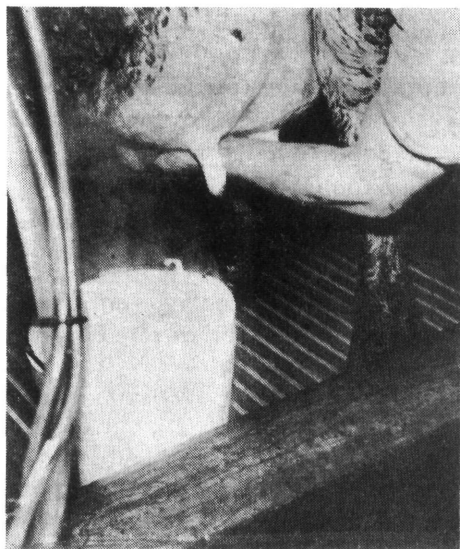


Τὰ δειγµατά ἀποστέλλονται τὸ ταχύτερον εἰς τὸ Μικροβιολογικὸν Ἔργαστήριον πρὸς ἐξέτασιν καὶ διάγνωσιν τῶν µαστιτίδων καὶ τοῦ εἴδους αὐτῶν.

Ἐντὸς 48 ὥρων ἐδίδονται τ' ἀποτελέσµατα τῶν ἐξετάσεων καὶ ἐφηµόζετο ἢ ἀνάλογος θεραπεία.

Ὡς ἀπολυμαντικά συνιστῶντο εἰς τοὺς κτηνοτρόφους ἢ χρησιµοποιήσις πλέον τοῦ ἑνὸς εἴδους, ὥστε νὰ μὴν δημιουργοῦνται στελέχη ἀνθεκτικῶν µικροβίων.

Πρὸ τῆς ἀλµέξεως ἐπεβάλετο ἡ πλύσις τοῦ µαστοῦ καὶ ἡ σπόγγισίς του.



Φωτ. 2.

Πρὸ τῆς ἀλµέξεως πρέπει νὰ γίνεται πλύσις καὶ σπόγγισις τοῦ µαστοῦ.

Μετὰ τὴν ἄλµεξιν οἱ µαστοὶ ἐψεκάζονται δι' εἰδικῶν διαλυµάτων «spray» ἢ ἠλοΐφονται δι' εἰδικῶν οὐδετέρων λιπαρῶν οὐσιῶν εἰς τρόπον ὥστε νὰ καλύπτονται οἱ πόροι τῶν θηλῶν καὶ νὰ προστατεύονται οὕτω οἱ µαστοὶ ἐκ τῶν ἐξωτερικῶν µολύνσεων.

### **Συµπεράσµατα - Προτάσεις**

1) Τὸ ποσοστὸν προσβολῆς, ἐπὶ 1791 βελτιωµένων ἀγελάδων τῆς κοιλάδος Σπερχειοῦ κατὰ τὸ ἔτος 1965/66 ὑπὸ µαστιτίδων κλινικῶς διαγνωσθεισῶν, ἀνέρχεται εἰς 12,3%.

2) Τὸ σύνολον τῶν ζημιῶν τῆς περιοχῆς λόγῳ µαστιτίδων κατὰ τὸ αὐτὸ ἔτος ὑπελογίσθη εἰς 800.000 δρχ.

3) Ἡ περαιτέρω ἀνάπτυξις τῆς ἀγελαδοτροφίας τῆς περιοχῆς

έμποδίζεται έκ τής μειωμένης άποδοτικότητας τών άγελάδων λόγω τών μαστιτίδων.

4) Ή κτηνιατρική ύπηρεσία τής περιοχής δέν δύναται νά άνταποκριθῆ εἰς τήν ύφισταμένην κατάστασιν, έάν δέν ήθελεν έκπονηθῆ εἰδικόν πρόγραμμα καταπολεμήσεως τών μαστιτίδων.

Κατόπιν τών άνωτέρω προτείνομεν :

1) Τήν έγκατάστασιν εἰδικοῦ μικροβιολόγου κτηνιάτρου παρά τῆ Νομοκτ/κῆ Ύπηρεσία Λαμίας διά τήν άνίχνευσιν τών μαστιτίδων (έξέτασις δειγμάτων γάλακτος, άνίχνευσις εἰς τό Ήργοστάσιον Γάλακτος, τυροκομεῖα, άνίχνευσις λανθανουσών μορφών κ.λ.π.).

2) Προπαγάνδα καί ένημέρωσις τών άγελαδοτρόφων έπί τής καταπολεμήσεως τών μαστιτίδων (κανόνες ύγιεινῆς, καθαριότητος, διατροφῆς, καταπολέμησις μυϊών κ.λ.π.).

3) Τήρησις βιβλιαρίων ύγείας καί βελτιωμένων ζώων.

4) Δημιουργία κινήτρων διά τήν έθελοντικήν συμμετοχήν τών άγελαδοτρόφων εἰς τήν καταπολέμησιν τών μαστιτίδων (βραβεῖα, εύκολία, εἰδική τιμή τοῦ ύγεινοῦ γάλακτος κ.λ.π.).

5) Σύγχρονος γενική άπολύμανσις σταύλων μιᾶς περιοχῆς, δωρεάν χορήγησις άπολυμαντικῶν κ.λ.π.

## R I A S S U N T O

1. Gli A. A. in una ricerca statistica su 1791 bovine di buona produzione di latte della pianura di Spercheios hanno riscontrato una percentuale di mastiti clinicamente diagnosticate del 12,5%.

2. Le perdite economiche di tali infezione si sono calcolate alla somma di 800.000 Drachme (\$ 27.000).

3. Un ulteriore sviluppo dell'allevamento bovino da latte della sopranoninata regione é ostacolato seriamente dalla diminuita produttività delle bovine lattifere per causa delle mastiti.

4. Nella fine si elencano le proposte e le misure che si dovranno prendere per il risanamento del bestiame.

## ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. Καρδάσης (Ι). — Τὸ πρόβλημα τῶν μαστιτίδων τῶν ἀγελάδων ἐν Ἑλλάδι. Ὁμιλία εἰς Σεμινάριον Κτηνιάτρων, 1966.
  2. Lernau (D). — Αἱ μαστίτιδες τῶν ἀγελάδων. Ὁμιλία εἰς Συνεδρίασιν τῆς ΕΚΕ, 1966.
  3. Nai (D). — Quanto costa all' allevatore lombardo la mastite bovina. «Bull. Agric.», 1955, 19 — 20, 1 — 23.
  4. Nai (D). — Etiologia e patogenesi delle mastiti infettive dei bovini. «Atti Soc. Ital. Scien. Veter.» 1957, vol XI, 33 — 170.
  5. Παρίσης (Ε). — Συμβολὴ εἰς τὴν μελέτην τῶν μαστιτίδων τῶν ἀγελάδων ἐν Β. Ἑλλάδι, 1961.
  6. Ταρλατζῆς (Κ), Χριστοδοῦλου (Θ). — Αἱ μαστίτιδες τῶν ἀγελάδων καὶ ἡ ἀπὸ ἀπόψεως δημοσίας ὑγείας σημασία αὐτῶν. Δελτίον ΕΚΕ, 1951, 2, 1 — 11.
  7. Ubertini (B), Fossa (P), Giacconi (S). — La bonifica sanitaria del bestiame bovino in Lombardia 1962.
  8. Χειμωνᾶς (Χ). — Συμβολὴ εἰς τὴν μελέτην τῆς μικροβιολογίας τῶν μαστιτίδων τῶν βοοειδῶν, 1960.
-